

STORTINGET

Innst. 41 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 232 S (2020–2021)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Helse- og omsorgsdepartementet

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Om tilleggsbevilgning under kap. 781 post 21

STUDIE OM VAKSINEPRODUKSJON I NORGE

Stortinget har i 2020 og 2021 fattet flere vedtak om beredskapsproduksjon av legemidler, herunder vaksiner. Vaksineproduksjon er svært ressurskrevende, og både markedet og forsyningskjedene er globale. Én og samme vaksine kan bestå av komponenter fra ulike leverandører, som igjen kan være lokalisert i mange ulike land. Produksjonslinjer er tilpasset hver enkelt vaksine, og kun et fåtall land er i stand til å ha tilgang til hele produksjonskjeden.

Koronakommisjonen har anbefalt at internasjonalt samarbeid om legemiddelberedskap bør styrkes. EU har foreslått et styrket helseberedskapssamarbeid for å være bedre rustet til å møte nåværende og fremtidige helsekriser. Dette inkluderer blant annet utvikling, produksjon og innkjøp av legemidler. Det anses ikke som realistisk at Norge kan være selvforsynt med vaksiner i en eventuell fremtidig krise. Tilgang til vaksiner vil være avhengig av tett internasjonalt samarbeid. Samtidig vil en styrket felles beredskap i Europa være avhengig av kapasitet i ulike land.

Det foreslås en bevilgning under kap. 78, post 21 på 10 mill. kroner til gjennomføring av en markedsanalyse for vaksineproduksjon. I arbeidet skal det bl.a. sees hen til eksisterende kompetanse og kapasitet i Norge og på denne bakgrunn vurderes hvilke ledd i produksjonsprosessen for vaksiner, også i lys av ulike vaksineteknologier, som anses som relevante og realistiske i en norsk kontekst.

1.2 Om bestillingsfullmakt under kap. 710 post 23

BEHOVET FOR VAKSINER MOT COVID-19 I 2022 OG 2023

For at Norge skulle kunne delta i de europeiske vaksineanskaffelsene for 2022 og 2023, ble det i kongelig resolusjon 23. juni 2021 gitt samtykke til at staten kan pådras forpliktelser for fremtidige budsjettår under kap. 710 post 23 med inntil 3,5 mrd. kroner for å kunne inngå koronavaksineavtaler for 2022 og 2023. Den første avtalen om avrop på EUs leveranser i 2022 og 2023 ble inngått i juni 2021.

Utgiften knyttet til bestillingen av vaksiner mot covid-19 til bruk i 2022 og 2023 var uforutsett og nødvendig, og det var etter Helse- og omsorgsdepartementets vurdering uomgjengelig nødvendig å pådra staten forpliktelsen før Stortinget kunne gi bestillingsfullmakt. EU hadde et kort tidsvindu fra avtalene ble signert, til allokeringen måtte slutføres. Norges frist for tilbakemelding til EU om deltakelse i EUs nye vaksineavtaler ble derfor svært kort.

Det følger av bevilgningsreglementet § 11 første ledd at dersom det i budsjettåret oppstår en uforutsett og nødvendig utgift for staten som det ikke er mulig å

dekke av en gitt bevilgning, kan det fremmes forslag for Stortinget om tilleggsbevilgning eller gis samtykke til å pådra utgifter uten bevilgningsmessig dekning etter annet og tredje ledd. Av § 11 annet ledd første punktum følger det at Kongen i statsråd, på vilkår som nevnt i første ledd, kan samtykke i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning for inntil fem millioner kroner under den enkelte utgiftspost. Etter § 11 annet ledd annet punktum gjelder det samme for større beløp dersom det er uomgjengelig nødvendig å pådra utgifter før Stortinget kan gi tilleggsbevilgning. Det følger av § 11 annet ledd tredje punktum at i tilfeller som nevnt i § 11 annet ledd annet punktum, må det fremmes forslag om tilleggsbevilgning så snart som mulig, og inntil Stortinget har vedtatt ny bevilgning, må utgiftene begrenses til det som er strengt nødvendig.

Av bevilgningsreglementet § 11 femte ledd følger det at for samtykke til å pådra staten forpliktelser for framtidige budsjettår gjelder bestemmelsene i § 11 første, annet og tredje ledd tilsvarende så langt de passer. Det fremmes derfor forslag til stortingsvedtak om bestillingsfullmakt for koronavaksiner for 2022 og 2023.

1.3 Om kommunenes og helseforetakenes utgifter til koronavaksinasjon

Det vises til at det tidligere har vært signalisert at kommuner og helseforetak skal få dekket vaksinasjonskostnadene, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) og Prop. 79 S (2020–2021). Den høye vaksinasjonsopplutningen i koronavaksinasjonsprogrammet og beslutningene om å tilby vaksine til 16–17-åringer, 12–15-åringer og en tredje dose til immunsupprimerte innebærer at regjeringen vil komme tilbake til en vurdering av behov for tilleggsbevilgninger til dekning av vaksinasjonsutgifter til kommuner og helseforetak i forbindelse med nysalderingen. I tråd med tidligere vedtak vil dette bli foreslått bevilget som del av rammetilskuddet til kommuner og basisbevilgningen til de regionale helseforetakene.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Elise Madland, Cecilie Myrseth, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland og Hans Inge Myrvold, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folke-

parti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til proposisjonen og gir sin tilslutning til at kap. 781 Forsøk og utvikling, post 21 Spesielle driftsutgifter økes med 10 mill. kroner, samt at Helse- og omsorgsdepartementet i inneværende år får fullmakt til å foreta bestillinger av koronavaksiner for 2022 og 2023, begrenset oppad til 3,5 mrd. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at et enstemmig storting i mai 2021 vedtok Fremskrittspartiets forslag om å be regjeringen utrede og om mulig inngå forhåndskjøpsavtaler med private aktører som ønsker å etablere norsk vaksineproduksjon. Disse medlemmer viser til proposisjonen, der regjeringen ikke anser det som realistisk at Norge kan være selvforsynt med vaksiner i en eventuell fremtidig krise. Disse medlemmer vet at det er investeringsvilje fra private aktører som vil bygge en stor skala vaksineproduksjon som kan produsere på lisens for vaksineutviklere. For at den private kapitalen skal utløses, er det avgjørende at staten inngår en forhåndskjøpsavtale for å sikre prioritert vaksineleveranse til den norske befolkningen i fremtiden.

Disse medlemmer viser til rapporten «Norsk vaksineproduksjon for beredskap og verdiskapning», som NHO, LO, Norsk Industri, LMI, Industri Energi og KLP laget i fjor. I rapporten foreslås det et offentlig-privat samarbeid for å bygge en norsk vaksinefabrikk som skal være kontraktsprodusent for norske og internasjonale selskaper og vaksineprodusenter. Hvis en vaksinefabrikk hadde vært etablert i Norge nå, ville den kunne produsert koronavaksiner på vegne av internasjonale legemiddelselskaper. Rapporten viser at det er mulig å bygge opp en norsk produksjonskapasitet for vaksiner, men at dette avhenger av at staten stiller med stabile og langsiktige rammevilkår for aktørene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet minner om at helsemyndighetene må forholde seg til regelverk for offentlige anskaffelser og for statsstøtte. Det kan i utgangspunktet ikke diskrimineres for varers opprinnelse og mellom leverandører på bakgrunn av nasjonalitet når et marked med kommersielle aktører er tilgjengelig. Forbudet mot diskriminering innebærer at det ikke kan fastsettes krav eller kriterier, eller foretas handlinger eller unnlater, som gjør at utenlandske leverandører diskrimineres, og/eller at norske leverandører favoriseres. Disse medlemmer viser til at formålet bak reglene bl.a. er å fremme effektiv ressursbruk og sikre at det offentlige opptrer med integritet.

Disse medlemmer viser til at norsk tilknytning til det europeiske samarbeidet på vaksineområdet har sikret den norske befolkningen tilgang til en rekke ulike vaksine kandidater basert på ulike teknologier. I Europa

arbeides det nå med flere omfattende tiltak for en styrket felles helseberedskap, både sentralt i EU og med mulige regionale samarbeid. Bl.a. skal HERA (Health Emergency Response Authority) kunne sikre Europa tilgang til f.eks. vaksiner i en krisesituasjon. Samarbeidet med EU vil også være viktig fremover, og Koronakommisjonen har anbefalt at internasjonalt samarbeid om legemiddelberedskap bør styrkes.

Disse medlemmer viser videre til at det i tillegg til markedsanalysen for vaksineproduksjon i regi av Helse- og omsorgsdepartementet som omtales i Prop. 232 S (2020–2021), er satt i gang en gjennomgang av ulike virkemidler og modeller for samarbeid mellom offentlige og private aktører om vaksineproduksjon i utvalgte EU/EØS-land i regi av Nærings- og fiskeridepartementet. I Hurdalsplattformen fremkommer det at regjeringen bl.a. ønsker å utnytte potensialet for økt verdi-

skapning, eksport og sysselsetting ved å tilrettelegge for produksjon av kritisk viktige legemidler i Norge – samt utrede etableringen av et nasjonalt farmasiselskap som kan stimulere til norsk legemiddel- og vaksineproduksjon, enten i egenregi eller i samarbeid med øvrig industri.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt er enige med medlemmene fra Fremskrittspartiet i at det er på høy tid at Norge styrker egenproduksjon av vaksiner og medisiner. For å få fortløpende i dette arbeidet mener disse medlemmer det bør etableres et statlig selskap, StatMed, som både driver med egenproduksjon, og som i samarbeid med private aktører på feltet legger til rette for forutsigbare rammevilkår og samarbeid.

3. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råtar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2021 gjøres følgende endring:

Kap.	Post Formål	Kroner
Utgifter		
781	Forsøk og utvikling mv.	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 79,</i>	
	for høyes med	10 000 000
	fra kroner 54 504 000 til kroner 64 504 000	

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger

II

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2021 kan foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
710	Vaksiner mv.	
	23 Vaksiner og vaksinasjon mot covid-19	3,5 mrd. kroner

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 30. november 2021

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Cecilie Myrseth

ordfører

